

Şuşadan dünyaya açılan pəncərə

Şuşa Azərbaycanın tarixi şəhərlərindədir. Bu şəhəri yaradanlar Azərbaycan torpağının sahibləri olublar, ulu öndərin təbirincə desək, onlar Qarabağda Azərbaycan torpağının daim qorunması, saxlanması üçün Şuşa şəhərini, qalasını yaradıblar. Bu, Azərbaycan xalqının, əcdadlarımızın yaratdığı tək şəhər deyil, böyük bir tarixi abidədir.

Azərbaycanın 270 yaşlı mədəniyyət paytaxtı, muğam-sənət beşiyimiz Şuşa şəhərinin 2023-cü il üçün Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan edilməsi hər birimizdə qürur hissi doğurmuşdur. Bu barədə qərar Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı – TÜRKSOY-a üzv ölkələrin Mədəniyyət Nazirləri Daimi Şurasının martın 31-də Türkiyənin Bursa şəhərində keçirilən növbədənəkar iclasında qəbul olunub.

Uzun illər Qarabağ xanlığının paytaxtı olan və əsas müdafiə qalası missiyasını yerinə yetirən Şuşa daim mədəniyyətimizin çiçəkləndiyi şəhər kimi tanınıb. 17 məhəllədən ibarət şəhərdə hər məhəllənin öz məscidi, hamamı və bulağı olub. Sənətkarlığın və incəsənətin müxtəlif sahələrinin inkişafı nəinki Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin, bütövlükdə, ölkəmizin tərəqqisində mühüm rol oynayıb, şöhrətinə şöhrət qatıb. Şuşa Azərbaycan ədəbiyyat və mədəniyyətinin inkişaf

fına misilsiz töhfələr vermiş görkəmli şəxsiyyətlərin yurduudur.

1992-ci ildən 2020-ci ilədək Ermənistanın işğalı altında qalan Şuşa şəhərində tarixi-mədəni abidələr, o cümlədən məscidlər, təhsil müəssisələri, kitabxana və muzeylər dağıdılıb, talan edilib. Vətən müharibəsində şanlı Azərbaycan Ordusu Qarabağımızı, o cümlədən Şuşanı düşmən işğalından qurtarıb. Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə 2022-ci il ölkəmizdə "Şuşa ili" elan edilib. Hazırda Azərbaycan dövləti tərəfindən işğaldan azad edilmiş yaşayış məntəqələrimizdə, həmçinin mədəniyyət paytaxtımız Şuşada geniş bərpa-quruculuq və abadlıq işləri aparılır.

Tarixi-mədəni zənginlikləri ilə vaxtilə dünyada şöhrət qazanmış Şuşa şəhəri gələn il Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı missiyasını da layiqincə yerinə yetirəcək.

Müxtəlif dövrlərdə bu şəhəri

– "Kiçik Paris", "Qafqazın sənət məbədi", "Şərqi konservatoriyası", "Azərbaycan musiqisinin beşiyi" adlandırırdılar. Bu da təsadüfi deyil. Çünki məhz bu əsrarəngiz məkanda dahi Üzeyir bəy tərəfindən Azərbaycanın ilk peşəkar musiqi təhsilinin əsası qoyulub. Bünövrə sayılan bu "məktəb" Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin bütün gələcək taleyində əhəmiyyətli rol oynamışdır.

Hələ 1977-ci ildə ümummilli lider Heydər Əliyev "Şuşa şəhərinin tarixi hissəsinin tarix-memarlıq qoruğu elan etmək haqqında" sərəncam imzalamışdır. Bu sərəncamın əsas məramı Şuşada yerləşən məbəd və abidələrin qorunması, görkəmli sənət insanlarının və mədəniyyət xadimlərimizin xatirələrinin daimi yaşaması, onların adlarının əbədiləşdirilməsi istiqamətində mühüm bir qərar idi. Lakin 1992-ci il may ayının 8-də Ermənistan tərəfindən Şuşa şəhərinin işğal edilməsi ilə sanki xalqımızın mədəniyyət tarixinə də böyük və amansız təcavüz həyata keçirildi.

Biz Şuşaya qayıtdıq! Şuşanın qaytarılması ilə Azərbaycan mədəniyyətinə baxış da dəyişdi. Artıq "Azərbaycan mədəniyyəti" kəlməsi səslənəndə, mədəni-mənəvi dəyərlərinə sahib çıxan, onları qoruyub nəsillərə çatdırmağa hazır olan və heç bir zaman bu dəyərləri

"kimsəsiz" qoymayan böyük bir xalqın, qalib xalqın mədəniyyəti başa düşülür. Və elə buna görə də Ali Baş Komandan İlham Əliyevin və şücaətli ordumuzun qətiyyəti nəticəsində Şuşa şəhərinin 2020-ci il noyabr ayının 8-də işğaldan azad edilməsindən dərhal sonra şəhərdə, onun tarixi-mədəni irsinə və təbiətinə vurulmuş ziyanın ölçülməsi və bərpa-quruculuq işlərinə başlanılmasına qərar verilmişdir. Bu da xüsusilə vurğulanmalıdır ki, Prezidentimiz işğaldan azad olunmuş ərazilərdə ilk xüsusi nümayəndəsini məhz Şuşaya təyin etmişdir.

Bəli, bütün bu deyilənlər onu sübut edir ki, Azərbaycan xalqı qədim mədəniyyətə malik olan, bu mədəniyyətə sahib çıxan və bu gün bütün dünyaya səs salacaq mədəni hadisələrin yaradıcısı və sahibidir.

Siyavuş KƏRİMİ,
Xalq artisti, Azərbaycan Milli
Konservatoriyasının rektoru,
professor